

Bölüm 18

Yayımlama Süreci (Düzeltilmelerle Nasıl Başedilir?)

Proofread carefully to see if you any words out.

Anonim

DÜZELTME İŞLEMİ

Aşağıda verilenler, metninizin yayım için kabulünden sonra geçireceği işlemlerin kısa bir açıklamasıdır.

Metin çoğunlukla, dilbilgisi ve kelimelerin doğru yazılışlarının kontrol edilip düzeltildiği bir düzenleme işleminden geçer. Ayrıca kopya editörü; bütün kısaltmaları, ölçü birimlerini, noktalama işaretlerini ve kelimeleri, metninizin yayımlanacağı derginin stiline göre standart hâle getirecektir. Kopya editörü, sunduğunuz yazının herhangi bir kısmı net değilse veya ilâve bilgi gerektiriyorsa size soru yöneltebilir. Bunlar, “yazara sorular” olarak, yazara gönderilen provaların marjlarında gözükecektir (Bazı dergiler, düzenlenmiş metni dizgiye sokmadan önce onay için yazara gönderirler).

Metin, makalenizin deneme baskısını üretecek olan dizgi sistemi ile iletişim kurabilen bilgisayara yazılır. Kompozitör, harf büyüklükleri ve sayfa düzeni ve metindeki kelimeleri gösteren kodu bilgisayara verir. Bunun sonucunda, size gönderilecek olan provalar ortaya çıkar. Bunlar size, makalenizde editörlerin yaptığı işlemleri ve yazım hatalarını kontrol etmeniz, varsa kopya editörünün sorularını cevaplamanız için geri gönderilir. En sonunda, kompozitör yaptığımız düzeltmeleri bilgisayara verir. Bu son şekil, dergi yayımlandıktan sonra göreceğiniz şekildir.

PROVALAR NİYE YAZARLARA GÖNDERİLİR?

Bazı yazarlar, makaleleri yayım için kabul edildikten sonra provalar geldiğinde, yayının dergide sihirli bir şekilde hatasız görüneceğini varsayarak ve gerekli dikkati göstermeyerek makaleyi unuttur gibidir.

Düzeltilme niye yazarlara gönderilir? Düzeltilme, yazarlara bir tek nedenle gönderilir: Dizgi kompozisyonunun doğruluğunu kontrol etmek için. Diğer bir deyişle, provaları dizgi hataları yönünden dikkatlice incelemelisiniz. Metniniz ne kadar mükemmel olursa olsun, sadece dergide basılan şekli önemlidir. Basılı makale ciddî hatalar içerirse, isminize gelecek tamir edilemez zararlar gibi daha birçok problem doğabilir.

Zarar, birçok hatanın anlamı tamamen bozduğu gerçek bir zarar olabilir. Yanlış konmuş desimal noktası kadar küçük bir hata, yayımlanmış makaleyi tamamen faydasız kılabilir. Bu dünyada, sadece üç şeyden emin olabiliriz: Ölüm, vergiler ve dizgi hataları.

YANLIŞ YAZILMIŞ KELİMELER

Hata, anlamı önemli ölçüde etkilemese bile, komik bir durum olarak ortaya çıkarsa isminize etkisi iyi olmayacaktır. Makalenizde, “nosocomical infection” ifadesi gözüktüğünde okuyucular ne demek istediğinizi anlayacak ve güleceklerdir. Fakat siz bunu komik bulmayacaksınız.

Yanlış kelimeler üzerinde konuşurken, bu konuda önemli bir yorum yapma şansı bulan bir İngilizce profesörünü hatırlıyorum. Bir öğrenci, “burro” kelimesini yanlış yazmıştı. Profesör, marja şöyle yazdı: “ ‘burro’, kalça demektir; ‘burrow’ ise yerde açılan delik! Kişinin, gerçekten aradaki farkı bilmesi gerekir”.

Reklam yapan belli başlı bir laboratuvar ekipmanı firması; büyük, koyu harflerle “Quality is consistant because we care” yazan bir ilân vermişti. Kelimelerin yazılışına gösterdikleri dikkatten daha fazlasını ürünlerinin kalitesine gösterdiklerini umarım.

Yayımcılıkla uğraşan bizlerin, zaman zaman dizgi hataları nedeniyle uykuları kaçmasına karşın; gözümden kaçan hataların, benden önceki yayımcıların büyük hatalarına kıyasla muhtemelen daha az önemli olduğunu farkedip rahatlıyorum.

Benim en hoşuma giden dizgi hatası, 1631’de İngiltere’de yayımlanmış İncil’de yapılmıştı. 7. Emir şöyle diyordu: “Zina yapınız”. Bu baskının yayımından sonra Hristiyanlığın neden gerçekten popüler olduğunu anlıyorum. Eğer bu ifade kutsal gözükmüyorsa, 1653’te basılmış diğer bir İncil baskısındaki bir satırı size kaynak vermeliyim: “Biliniz ki dürüst olmayan kişi Tanrının ülkesine kavuşacaktır.”

Düzeltililecek metni, bir bilimsel makaleyi okuduğunuz biçim ve hızda okursanız, muhtemelen dizgi hatalarının % 90’ını görmeyeceksiniz. *Deneme metnini okumanın en iyi yolu, ilk önce doğrudan okumak*, sonra metnin üzerinde *çalışmaktır*. Okumak, bahsettiğim gibi, hataların % 90’ını gözden geçirir, fakat *ihmalden* kaynaklananları yakalar. Eğer baskıda bir satır yok olmuşsa, anlamak için okumak bunu yakalamada en uygun yoldur. Bir başka yol veya *ilâve olarak*; düzeltmeyi iki kişi, biri yüksek sesle okurken diğeri metni izleyerek yapmalıdır.

Fakat, hataların çoğunu yakalamak için her kelimeyi yavaş yavaş incelemelisiniz. Eğer normal okumada olduğu gibi gözünüzün bir grup kelimedenden diğerine atlamasına izin vererseniz, çok fazla hata yakalayamazsınız. Özellikle teknik terimleri incelemelisiniz. Metni bilgisayarda yazanların, bilim adamı olmadığını hatırlamalısınız. İyi yazı yazan bir kişi

“cherry” kelimesini hatasızca 100 kez yazabilir. Fakat, “*Escherichia*” kelimesinin bir prova metninde arka arkaya 21 kez (dört değişik şekilde) yanlış yazıldığını hatırlıyorum. Ayrıca, formülü $C_{12}H_6Q_3$ olarak basılan kimyasalın mümkün olan kullanım olanaklarını da merak ettiğimi hatırlıyorum.

Yanlış koyulan bir desimal noktasının oluşturacağı problemlerden bahsetmiştim. Bu gözlem bizi, düzeltme okunmasının genel kurallarına götürmektedir. Herbir sayıyı dikkatlice inceleyin. Özellikle de tabloları incelerken dikkatli olun. Bu kural iki nedenle önemlidir. İlk olarak, özellikle tablolaştırma sırasında olmak üzere, sayıları yazarken sıklıkla hata olur. İkincisi, bu hataları yakalayabilecek tek kişi sizsiniz. Yazım hatalarının çoğu, baskı sırasında veya editörün ofisinde yakalanır. Bu profesyonel düzelticiler, yazılara göz gezdirerek hataları yakalarlar. Bu kişilerin “16” sayısının aslında “61” olması gerektiğini bilmesi imkânsızdır.

DÜZELTMELERİ İŞARETLEME

Provada bir hata bulduğunuz zaman, hatanın iki kez işaretlenmesi önemlidir. Bir kere hatanın olduğu yerde, bir kere de marjda gösterilir. Kompozitörün hataları bulurken kullanacağı işaretler marj işaretleridir. Sadece dâktilo edilmiş kısımda gösterilen bir düzeltme kolayca gözden kaçabilir. Marjda gösterim, dikkati çekmek için gereklidir. Bu çift işaretleme sistemi Şekil 9’da gösterilmektedir.

Düzeltilmelerinizi akıllıca ve açıkça gösterirseniz, uygun düzeltmeler yapılacaktır. Fakat kabul görmüş, belli düzeltme işaretleri kullanırsanız hem yanlış anlamaları azaltabilir hem de kendinize ve diğer ilgili kişilere zaman kazandırabilirsiniz. Bu işaretler, her çeşit yayımda kullanılan evrensel bir dildir. Bu nedenle, dilin sadece birkaç temel elemanını öğrenmek için zaman ayırırsanız, kariyeriniz süresince her çeşit basılı malzemenin düzeltilmesinde kullanabilirsiniz. En çok kullanılan işaretler Tablo 10’da gösterilmiştir.

DÜZELTMELERE İLAVELER

Bu bölümün başında, dizginin doğruluğunu kontrol edebilmeleri için deneme baskılarının yazarlara gönderildiğini belirtmiştim. Olumsuz bir ifadeyle, düzeltme aşaması; değiştirme, yeniden yazma, ifade değiştirme, yeni bilgilerin ilâvesi veya son hâlini almış malzemedeki herhangi bir önemli değişiklik yapma zamanı değildir.

Niçin önemli değişiklikler yapmamanız gerektiği konusunda üç önemli neden vardır.

İlki, ahlâkî bir konu: Ne düzeltmeler ne de değişiklikler, dergi tek kişilik bir işletme olmadığı sürece, editör tarafından görülemeyeceği için, önemli değişiklikler yapmak uygun düşmez. Editör veya değerlendircilerin görmediği, yeni malzeme içeren herhangi bir yeni metnin değil, değerlendirmeden geçtikten sonra editör tarafından onaylanmış metnin basılması gerekir.

İkincisi, yeni hatalar ortaya çıkabileceği için, gerçekten gerekmedikçe dizilmiş malzemeyi bozmak akıllıca olmaz. Satıra yeni bir kelimenin eklenmesiyle, izleyen satırlar da yer değiştirir (doğru marjları korumak için).

Üçüncüsü, düzeltmeler pahalıdır (21,23). Pahalı oldukları için, yayımcıyı (muhtemelen, normalde problemsiz bir üyesi olduğunuz bir bilimsel grup) zorlamamanız gerekir. Ayrıca,

4 to picryl chloride of recipients sensitized with
5 picryl chloride, and cells from donors that had
6 been both *P. aeruginosa* injected and picryl
7 chloride sensitized failed to depress contact sen-
8 sitivity to oxazolone of recipient mice sensitized
9 with oxazolone. These results indicated that the
10 cells responsible for the depression of contact
11 sensitivity in *P. aeruginosa*-injected mice were
12 antigen specific in that they required specific
13 antigenic stimulation.

14 **Effect of cyclophosphamide on the pre-**
15 **cursor of suppressor cells in *P. aerugi-***
16 ***nosa*-injected mice.** Normal mice were sensi-
17 tized with oxazolone and 1 h later were injected
18 intravenously with 50×10^6 spleen cells from
19 donors sensitized 4 days previously with the
20 same antigen. Two groups of donors were also
21 injected with either *P. aeruginosa* or 200 mg of
22 cyclophosphamide per kg 24 or 48 h before
23 sensitization, respectively. A third group of do-
24 nors received both *P. aeruginosa* and cyclophos-
25 phamide. Sensitized mice receiving no cells were
26 used as controls. The challenge of the experi-
27 mental and control groups was performed with
28 oxazolone 6 days after the cell transfer. Cyclo-
29 phosphamide completely inhibited the develop-
30 ment of suppressor activity in the spleens of
31 mice injected with *P. aeruginosa* and sensitized
32 with oxazolone (Table 3).
33

DISCUSSION

34 The results show that heat-killed *P. aerugi-*
35 *nosa* depresses contact sensitivity to oxazolone
36 in C57BL/6 mice when injected intravenously 24
37 h before sensitization. The spleens and the
38 draining lymph nodes of mice exhibiting an im-
39 paired reactivity to oxazolone contain a cell pop-
40 ulation capable of passively transferring the sup-
41 pression of contact sensitivity to recipients sen-
42 sitized immediately before the cell transfer with
43 the same antigen. The suppressive activity of
44 these cells appears to be antigen specific, since
45 they do not affect the response to a different
46 sensitizing agent, picryl chloride, and because
47 they arise in *P. aeruginosa*-injected mice only
48 when they are sensitized. These suppressor cells,
49 which occur in the draining lymph nodes and
50 spleen at 3 and 4 days after sensitization, respec-
51 tively, have precursors sensitive to cyclophos-
52 phamide.

tr #
rom

l.c.

tr #
o

=

ital

=
cap

#

st/a

tr

Şekil 9. Düzeltmiş bir prova. (Bu hatalı dizgi için, Waverly Basımevi'ne teşekkür ederiz. Waverly'den gelen normal bir prova o kadar az hata içerirdi ki gösterme amacıyla kullanımı faydasız olurdu.)

yazarın yaptığı değişiklikler diye önemli bir masraf faturası karşınıza çıkabilir. Pekçok dergi, yazarların makul ölçüdeki değişikliklerinin maliyetini kendileri karşılar. Yönetici editör ve işletmecileri olan dergiler ise, eğer düzeltmelerde aşırı değişiklik yapmayla suçlanırsanız, er veya geç faturayı size çıkaracaktır.

Düzeltilme metinlerinizde, bir tür eklemeye sıklıkla izin verilir. Sizin makaleniz işlem görürken, benzer veya aynı konuda bir başka makale yayımlanırsa bu ihtiyaç ortaya çıkar. Yeni çalışmanın ışığında, makalenizin bazı kısımlarını yeniden yazma arzusu duyabilirsiniz. Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı bu arzuya karşı koymalısınız.

Tablo 10. Çok kullanılan düzeltme işaretleri.

Instruction	Mark in text	Mark in margin
Capitalize	Heja cells	cap
Make lower case	the penicillin reaction	l.c.
Delete	a very good reaction	o
Close up	Mac Donald reaction	o
Insert space	lymphode cells	#
Start new paragraph	in the cells. The next	#
Insert comma	in the cells, after which	,
Insert semicolon	in the cells; however	;
Insert hyphen	well-known event	=
Insert period	in the cells. Then	.
Insert word	in cells	# the #
Transpose	proofreader	tr
Subscript	CO ₂	sub
Superscript	AP	sup
Set in roman type	The <i>bacterium</i> was	rom
Set in italic type	<i>P. aeruginosa</i> cells	ital
Set in boldface type	Results	bf
Let it stand	a very good reaction	stet

Yapmanız gereken, yeni çalışmayı tanımlayan ve kaynakları veren, kısa (sadece birkaç cümleyle) bir “Addendum in Proof” hazırlamaktır. Bu ek, makalenin yapısını bozmaksızın son kısımda basılabilir.

KAYNAKLARIN İLAVESİ

Çok olağan bir şekilde, kaynaklarınıza ilâve etmek isteyebileceğiniz yeni bir makale çıkabilir. Metinde, belki birkaç kelime ilâvesi ve birkaç yeni kaynak numarasından başka önemli bir değişiklik yapmanıza ihtiyaç yoktur (Burada, derginin sayılı alfabetik sistem kullandığı varsayılıyor).

Şimdi şuna kulak verin. Düzeltme sırasında kaynak ilâve ederseniz kaynakları yeniden numaralamayın. Hepsi olmasa da yazarların çoğu bu hatayı yapar ve bu ciddi bir hatadır. Kaynak listesinde ve metinde, numaranın her gözüktüğü yerde gerektiğinden fazla birçok değişiklik, önemli maliyetler getireceği için bu bir hatadır. İlgili satırlar yeniden yazıldığında yeni hatalar oluşabilir ve mutlaka metindeki kaynaklardan en az bir tanesi gözden kaçacaktır.

Yapmanız gereken, yeni kaynağı “a” numarasıyla ilâve etmektir. Yeni kaynak, alfabetik olarak 16 ve 17 no’lu kaynaklar arasında ise, yeni kaynağa “16a” numarasını verin. Böylece, listenin geri kalan kısmının numaralanmasının değişmesine ihtiyaç kalmaz.

GÖSTERİMLERİ DÜZELTME

Gösterimlerin düzeltmelerinin dikkatlice incelenmesi özellikle önemlidir. Normal olarak, özgün metin ve özgün gösterimler, deneme baskısıyla birlikte yazara gönderilir. Bu nedenle, derginin editör ofisinde sizi yazım hatalarını bulma konusunda destekleyecek düzeltmecilere güvenebilmenize karşın, gösterimlerin etkin olarak basılmış olup olmadığına sizin karar vermeniz gerekir. Zira, karşılaştırmayı yapacağınız özgün gösterimler sizdedir.

Makalenizde ince yapı içeren önemli fotoğraflar varsa ve siz özellikle yüksek kalitede basım standartı olduğu için o dergiyi seçtiyseniz; sadece kusursuz bir baskı ümit etmekle

kalmayıp, bunu talep etmelisiniz. Özgün gösterilimler sizde olduğu için bunu yapabilecek yegâne kişi sizsiniz. Siz, ama sadece siz, kalite kontrol denetimcisi olarak iş yapmalısınız.

Kopya editörü okunamayacak kadar fazla küçültme yapmadıkça veya yüzde küçültmeyi ilgili grupta uyumsuzluk yaratacak biçimde kullanmadıkça, grafikler ve çizgi diyagramlarda nadiren hata olacaktır.

Bununla beraber, fotoğraflarda arada bir problem olabilir. Bunları bulmak size kalmıştır. Gösterilimin deneme baskısını özgün olanıyla karşılaştırın. Deneme baskısı daha koyu ise muhtemelen basit bir problemdir. Bu nedenle ayrıntılar kaybolursa, basımcıdan fotoğrafı yeniden görüntülemesini istemeniz gerekir (Özgün gösterilimi deneme baskısı ile birlikte göndermeyi unutmayın).

Deneme, kopyadan daha açık renkte ise, muhtemelen baskı sırasında az ışık almıştır. Bununla beraber, baskıyı yapan, (“Baskıyı yapan” ifadesini, basım sırasında geçen her işlemin kısaltılmışı olarak kullanıyorum) bu çekimi, bilerek az ışığa maruz bırakmış olabilir. Bazen, özellikle kontrastı az olan fotoğraflarda, az ışığa maruz bırakma normalden daha fazla ayrıntıyı ortaya çıkarır. Bu nedenle, karşılaştırmanız açıklık-koyulukla değil ayrıntıların yeterliliği ile ilgili olmalıdır.

Fotoğrafın sadece bir bölümü özel önem taşıyabilir. Eğer öyle ise ve ortaya çıkan görüntüden hoşnut değilseniz; marj notlarıyla veya üste koyulan kağıtlarla, baskının hangi kısmının ayrıntılarının yeterli olmadığını söyleyin. O zaman, baskıyı yapan, sizce önemli olan kısma dikkatini verebilecektir.

NE ZAMAN ŞİKAYET EDİLİR?

Bu bölümden, başka hiçbirşey öğrenmediyseniz bile, hiç olmazsa dergideki gösterilimlerin baskısında kalite kontrolü yapmanız gerektiğini şimdi öğrendiğinize inanıyorum. Deneyimlerime göre birçok yazar; yayımdan sonra, her ne için şikâyet ediyorlarsa bunu sadece kendilerinin düzeltebileceğini anlamadan şikâyet ediyorlar. Örneğin, yazarlar çoğu zaman resimlerin alt-üst veya yan olarak basıldığından şikâyet ederler. Bu tür şikâyetleri kontrol ettiğim zaman hemen daima, deneme baskısında “üst” olarak işaretlenenin dergide de üst olduğunu farkettim. Yazar, sadece gözden kaçırmıştı. Aslında yazar, muhtemelen iki kez gözden kaçırmıştı: (ii) Dergiye gönderirken fotoğrafın üst kısmını işaretlemeyi unutarak (i) Deneme baskısında, baskıyı yapanın yanlışlıkla, yanlış tarafı “üst” olarak işaretlediğini not etmeyi unutarak.

Böylece; eğer şikâyet edecekseniz, deneme baskısı aşamasında yapınız. Ve, ister inanın ister inanmayın, şikâyetleriniz nezaketle kabul edilecektir. Faturayı ödeyen bizler, kaliteli üretimi sağlayan standartları kurmak için çok önemli ve büyük yatırımlar yaptığımızın farkındayız. Yine de, paramızın israf edilmediğinden emin olmak için sizin kalite kontrolü yapmanıza ihtiyacımız var.

İyi dergiler, iyi yayımcılar tarafından görevlendirilen iyi basımcılarla basılır. Makaleniz sizin isminizi taşıyacaktır. Fakat, hem yayımcı hem de basımcının ismi de tehlikededir. Üstün bir ürün çıkarmak için sizin onlarla beraber uğraş vermenizi beklerler.

Bu tür dergilerin işletme editörlerinin, ürünün bütünlüğünü korumaları gerektiği için, bildiğim editörlerin hiçbiri basımcıları sadece ucuzluk esasına dayanarak seçmezler. John Ruskin, “Dünyada, biraz kötü yaparak biraz daha ucuza satılabilecek hiçbir şey yoktur. Sadece fiyatı gözönüne alanlar, o kişinin haklı avıdırlar” dediğinde kuşkusuz haklıydı.

Bir baskı atölyesindeki tabela da aynı noktaya işaret ediyordu:

FİYAT

KALİTE

SERVİS

(Yukarıdakilerden herhangi ikisini seçin)